

Exam. Code : 121103
Subject Code : 502053

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Semester
(Batch 2024-28) (CBGS)

MUDHLI PUNJABI-3

Paper : BOA03103T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਪੈਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ 1837 ਈ. ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਲੁਧਿਆਣਾ ਮਿਸ਼ਨ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦਾ ਪੰਥ ਕੱਟ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬੜਾ ਜੋਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀਰਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛਾਪਾਖਾਨਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਈਬਲ (ਇੰਜੀਲ)

ਛਾਪ ਕੇ ਜਨਤਾ ਤਕ ਪੁਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਜੀਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਟਾਈਪ ਵਿੱਚ ਸੀ।

- (1) ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਸਨ ?
- (2) ਸੀਰਾਮਪੁਰ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ?
- (3) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ ?
- (4) 1837 ਈ. ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?
- (5) ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ। 20

2. ਸਰਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ :

Good manners cost nothing, but they help us a lot. Good manners are necessary in life as they help us to grow in personal and professional life. A person is judged by his behaviour. Being polite, humble, respectful etc. are respect of all. Parents should teach their children about their behaviour with family, teachers, friends, relatives etc. A person who does not have good manners loses dignity and self-respect. So we must learn good manners and it should be maintained throughout life. 20

ਭਾਗ—ਅ

3. 'ਬੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ। 20
4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
ਰਹੀ ਵਾਸਤੇ ਘੱਟ 'ਸਮੇਂ' ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ,
ਫੜ ਫੜ ਰਹੀ ਧਰੀਕ 'ਸਮੇਂ' ਖਿਸਕਾਈ ਕੰਨੀ,
ਕਿਵੇਂ ਨ ਸੱਕੀ ਰੋਕ ਅਟਕ ਜੋ ਪਾਈ ਭੰਨੀ,
ਤ੍ਰਿਖੇ ਆਪਣੇ ਵੇਗ ਗਿਆ ਟੱਪ ਬੰਨੇ ਬੰਨੀ।
ਹੋ ! ਅਜੇ ਸੰਭਾਲ ਇਸ 'ਸਮੇਂ' ਨੂੰ,
ਕਰ ਸਫਲ ਉਡੰਦਾ ਜਾਂਵਦਾ,
ਠਹਿਰਨ ਜਾਚ ਨ ਜਾਣਦਾ
ਲੰਘ ਗਿਆ ਨ ਮੁੜਕੇ ਆਂਵਦਾ। 20

ਭਾਗ—ਬ

5. 'ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 20
6. 'ਉਹ ਸੋਚਦੀ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ। 20

ਭਾਗ—ਸ

7. 'ਆਉ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ' ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ। 20
8. 'ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ' ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋ। 20

Exam. Code : 121101
Subject Code : 502035

Bachelor of Commerce (Hons.) 1st Semester
(Batch 2025-29) (CBGS)
BUSINESS STATISTICS
Paper : BCO01008T

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Attempt both the parts:
 - a. "Statistics is both a science and an art." Discuss this statement with reference to its definition, functions, and scope. 10
 - b. The wages of workers in a factory have been classified as follows:

Wages	20	15	28	25	35	40
No. of workers	30	20	40	34	16	10

Calculate the median value of wages. 10

2. The marks obtained by 100 students in a statistics test are given below. Find Mean, Median, and Mode from the data:

Marks (Class Interval)	Frequency
0-10	5
10-20	10
20-30	20
30-40	30
40-50	20
50-60	10
60-70	5

SECTION—B

3. Sales (in Rs. Cr.) of firms in an industry are found to have the following frequency distribution:

Sales	No. of firms
10-20	3
20-30	47
30-40	63
40-50	86
50-60	66
60-70	32
70-80	3

Calculate:

- Semi-interquartile range 5
- Semi-inter-percentile range 5
- Coefficient of quartile deviation 5
- Standard deviation 5

4. Below table gives marks obtained by 8 students in Mathematics and Statistics paper. Calculate rank coefficient of correlation:

Marks in Mathematics	Marks in Statistics
15	40
20	30
28	45
13	30
40	15
60	15
20	35
80	55

SECTION—C

5. Define Index Numbers. Why are index numbers called 'Economic barometers'? What is the difference between simple index numbers and weighted index numbers? Discuss the merits and demerits of each.
6. The table below gives the price and consumption of 5 commodities:

Commodity	2010		2020	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	10	40	12	50
B	12	50	16	40
C	12	20	18	30
D	16	10	12	20
E	20	10	22	15

Calculate the price index number using 2010 as base year:

- i. Laspeyre's method 5
- ii. Paasche's method 5
- iii. Fisher's method 5
- iv. Prove Fisher's index satisfies both time reversal and factor reversal tests. 5

SECTION—D

7. Fit a straight-line trend by the method of least square (taking 1980 as year of origin) from the following data:

Year	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Production	125	128	133	135	140	141	143

Estimate the values for the years 1987 and 1989.

8. Attempt both the parts:
- a. A bag contains 5 green and 7 red balls. Two balls are drawn. What is the probability that one is green and the other is red? 10
 - b. Explain the differences and inter-relationship between the Addition and Multiplication Theorems of Probability. Discuss how these theorems complement each other in solving real-life probability problems with examples. 10

Exam. Code : 121103
Subject Code : 502055

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Semester
(Batch 2024-28) (CBGS)
APPRECIATING ENGLISH LITERATURE-2
Paper-ENMDC251

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

I. Do as directed:

(a) Complete the sentences using could, couldn't or managed to:

1. I ran my first marathon recently. It was very hard, but I finish.
2. I had forgotten to bring my camera, so I take any pictures.

(b) Put in must or can't

3. Bill and Sue always stay at luxury hotels, so they be short of money.
4. Congratulations on passing your exam. You be very pleased.

(c) Complete the sentences using have to/has to/had to

5. There was a lot of noise from the street the window. (we/close)
6. I don't have much time soon. (I/go)

(d) Write sentences with should/shouldn't

7. When we got to the restaurant, there were no free tables. We hadn't reserved one.
8. I'm feeling sick. I ate too much.

(e) Write questions using the passive

9. Ask about mountains. (how/form)?
10. Ask about antibiotics. (when/discover)? 20

II. Do as directed:

(a) Put the verb into the correct form

1. How much of the earth's surface
(cover) by water?
2. I was born in London, but I
(grow up) in Canada.

- (b) Make sentences from the words in brackets
3. Sam gets a higher salary now. (he/promote)
 4. I wonder how Jane is these days. (I/not/see/
for ages)
- (c) Complete the sentences with say or tell in the correct form
5. Ann goodbye to me and left.
 6. Dan me that he was bored with his job.
- (d) Complete the sentences using who/whom/whose/where
7. A cemetery is a place people are buried.
 8. A pacifist is a person believes that all wars are wrong.
- (e) Make one sentence from two, using an -ing clause.
9. A taxi was taking us to the airport. It broke down.
 10. A bell was ringing. I was woken up by it. 20

SECTION—B

III. Do you think Pope is making fun of Belinda and the fashionable London society? 20

IV. Justify the title of the poem 'La Belle Dame Sans Merci'. 20

SECTION—C

- V. Do you condemn the lover for strangling Porphyria or do you sympathise with him for loving her too much? 20
- VI. Is the poem 'The Wild Swans at Coole' about the swans or the poet? 20

SECTION—D

- VII. You are the Sales Manager of Lal General and Electrical Stores, Daryaganj, Delhi. You have received an angry letter from one of your customers about the defects in an electric toaster he bought from your Stores a week ago. Draft a suitable reply. 20
- VIII. Write a paragraph on 'College Life'. 20

Exam. Code : 121103
Subject Code : 502057

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Sem.

(Batch 2024-28) (CBGS)

COMPUTER BASED ACCOUNTING

Paper : BCO03011T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Trace the evolution of computers in business from mainframe era to cloud computing. 10
2. "Computer tools have become essential for survival in a competitive business environment". Discuss with examples. 10

SECTION—B

3. Attempt any two :
 - (a) State the important aspects of computer accounting.
 - (b) Role of computers in Inventory Management and preparation of final accounts.
 - (c) Advantages and disadvantages of computerised accounting systems. $5 \times 2 = 10$

4. Compare "Ready-to-use" accounting software and "Customized" software. Which one would you recommend for small business and why? 10

SECTION—C

5. Explain step-by-step process of activating Tally for :
(a) Users connected to the internet
(b) Users not connected to the internet $5 \times 2 = 10$
6. Explain the need and process of activating Tally in multi-user mode. 10

SECTION—D

7. Write short notes on the following :
(a) Use security control
(b) VAT TIN Number
(c) Books beginning form
(d) Income Tax Number $2.5 \times 4 = 10$
8. Explain the procedure for creating a company in Tally including Directory, Name, Mailing Name, Address, State and Pin code. 10

Exam. Code : 121103
Subject Code : 502050

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Semester
(Batch 2024-28) (CBGS)

PUNJABI COMPULSORY-3

Paper : BOA03002T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਕੁਝ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ’ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
2. ‘ਸਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ’ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ‘ਕੱਚ ਦਾ ਗਜਰਾ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੱਖ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।
4. ‘ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਰੰਗ-ਮੰਚੀ ਪੱਖ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ :

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਸਗੋਂ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦਾ ਪਾਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਧੜਾਧੜ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਗ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਹੋੜ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਮੀਰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਅਨਪੜ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਪਾੜਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਇਉਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਮੱਚ ਜਾਏਗੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਰੋਲ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੁੰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿਚਲੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰੋ :
 ਸਾਊ ਬੰਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਯਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਹਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਛੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਜਤੀ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਮਾਣ-ਇਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਸਾਊ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਸਾਊ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਂਡੀਆਂ-ਗੁਆਢੀਆਂ, ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿਤਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋੜਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਣਾ ਨਹੀਂ

7. ਵਾਕ
ਕਰੋ
8. ਭਾਵ
ਬਾਰੇ

ਕਰਦਾ। ਸਾਊ ਆਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਕੰਮ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਵੀ ਕਾਲੂ ਵਿੱਚ ਹਫਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਲੋਕ ਗੱਡੀ ਚੜਨ ਲਈ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਊ ਆਦਮੀ ਅਡੋਲ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ, ਉਚਾ ਨਾ ਬੋਲਣਾ, ਨਾ ਹਿੜ ਹਿੜ ਕਰਕੇ ਹੱਸੜਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਪਰਤੀ ਸੁਨੇਹ ਇਕ ਸਾਊ ਆਦਮੀ ਦੇ ਗੁਨ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਵਾਕ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਰੂਪ 'ਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ।
8. ਭਾਵੰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਣਤਰ ਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

Exam. Code : 121103
Subject Code : 800132

B.Com. 3rd Sem. (Batch 2023-26) (CBGS) (Old Sylb)

PUNJABI COMPULSORY

Paper : BOA03002T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ‘ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ’ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ।
2. ‘ਸਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ’ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ‘ਸੁਹਾਗ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।
4. ‘ਵਕੀਲ’ ਅਤੇ ‘ਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ’ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ।

ਮਨੁਰ ਹੁੰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਗੁਜਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆ ਸਿਸ ਗੋਲ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਰੋਲ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਿਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਿਸਾ ਦੇਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਅਫਰ-ਤਫਰੀ ਮੁੱਢ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਪਾਤ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬਿਉਂ ਗਰੀਬ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਮਾਪਤ ਕੋਲੋਂ ਬਦਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਮੀਰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੋਰ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇ ਬਲਕਿ ਪਾਤ ਵਿਕੱਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਅਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪਤਾਪਤ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਮੁੱਢ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੋਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਪਾਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਯਾਤ ਹਾਨੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਸਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਕੂਲ ਦਿਓ :

5. ਹੋਰ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ, ਉੱਕਰਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ

ਭਾਗ-੨

6.

6. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ :

ਪਰੋਣਿਆ ਨਾਲ ਆਦਰ, ਸਤਿਕਾਰ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਲੁਕ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਹੁਣਾਚਾਰੀ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਰਿਛਤੇਦਾਰ, ਦੋਸਤ-ਮਿਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਿਛਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬਧ ਬਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਬੰਧ ਉਹਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਹੁਣਾਚਾਰੀ ਦਾ ਮਾਦਾ ਨਾਂ ਹੋਵੇ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਵਾਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸਦੀ ਵਰਗ ਵੰਡ ਕਰੋ।
8. ਭਾਵੰਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $20 \times 5 = 100$

Exam. Code : 121103
Subject Code : 800136

B.Com. 3rd Sem. (Batch 2023-26) (CBGS) (Old Sylb)

BUSINESS ENVIRONMENT

Paper— : BCO03009T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. What do you mean by Indian business environment? Discuss the various factors influencing the Indian business environment.
2. Define the term economic trends. Give an overview of trade and balance of payments with respect to Indian economy.

SECTION—B

3. What is Industrial licensing? Discuss the regulations framed for industrial licensing in Indian economy.

4. What do you understand by Privatization? Discuss the objectives and features of Privatization.

SECTION—C

5. Define the term deficit financing. Discuss its significance and features.
6. What is economic planning? Explain the strategies and priorities of the current Five Year Plan.

SECTION—D

7. Discuss the Consumer Protection Act, 1986 with latest amendments.
8. Define EXIM policy. Discuss the role of EXIM policy during the post reforms in India.

Exam. Code : 121103
Subject Code : 800135

B.Com. 3rd Sem. (Batch 2023-26) (CBGS) (Old Syllb.)

INTERNATIONAL BUSINESS

Paper : BCO03008T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Define globalization and its growing importance in the world economy.
2. What do you mean by International Business Environment? Explain the National and foreign environments and their component in brief.

SECTION—B

3. Discuss recent trends in world trade in goods and services.
4. Explain the following International Organizations in detail.
 - (a) WTO
 - (b) UNCTAD.

SECTION—C

5. Briefly explain the Integration efforts among countries in Europe, North America, and Asia.
6. Discuss the International financial system and institutions in detail.

SECTION—D

7. Write a detailed note on Types and Flow of Foreign Investments.
8. Explain Foreign Trade promotion measures and organizations in India.

Exam. Code : 121103

Subject Code : 502051

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Sem.

(Batch 2024-28) (CBGS)

CORPORATE ACCOUNTING

Paper : BCO03005T

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. A company issued 40,000 equity shares of Rs. 50 each at a premium of 10%. The amount payable was as follows:

On application Rs. 10

On allotment Rs. 20

On Final Call Rs. 25

Ridham holding 70 shares did not pay final call money. His shares were forfeited. Out of these, 40 shares were reissued to Raghav at Rs. 35 per share.

Pass Journal entries to record the above transactions.

2. What do you mean by redemption of debentures? Give accounting treatment for redemption of debentures for the following :

- (i) Redemption out of profits
- (ii) Redemption out of capital

SECTION—B

3. The following is the Trial Balance of Jatin Ltd. as on 31-3-2024. Prepare final accounts for the year ended 31-3-2024.

Trial Balance

Particulars	Rs.	Rs.
Equity share capital		2,80,000
6% Debentures		75,000
Leasehold Premises	1,75,000	
Salaries	28,350	
Carriage Inwards	4,650	
Insurance	780	
Motor Lorry	16,500	
Bad debts reserve		2,100
Sales		6,36,850
Bills payable		23,000

Particulars
Discount
Sundry creditors
Statement of Income
Postage
Machinery
Rent
Purchases
Directors fees
Office expenses
Bad debts
Furniture
Goodwill
Opening stock
Wages
Interest on debentures
Cash at bank
Debtors

Particulars	Rs.	Rs.
Discount		4,255
Sundry creditors		30,180
Statement of Profit and Loss		1,980
Postage	3,165	
Machinery	1,20,000	
Rent	2,850	
Purchases	2,69,100	
Directors fees	4,695	
Office expenses	5,085	
Bad debts	915	
Furniture	4,380	
Goodwill	45,000	
Opening stock	2,52,500	
Wages	28,450	
Interest on debentures	2,250	
Cash at bank	61,195	
Debtors	28,500	
	10,53,365	10,53,365

Adjustments :

- (a) Provide interest on debentures for half year.
 - (b) Write off further bad debts Rs. 500 and maintain bad debts reserve @ 5% on debtors.
 - (c) Unexpired insurance amounted to Rs. 500.
 - (d) Depreciate leasehold by 5%, machinery by 10%, and motor lorry by 20%.
 - (e) Out of profits transfer Rs. 25,000 to reserve fund and a dividend of 15% to be declared on equity share capital.
 - (f) The closing stock is valued at Rs. 55,905.
4. What is meant by amalgamation as per AS-14? Discuss the various methods of computation of purchase consideration. Also explain accounting treatment in the books of transferee company.

SECTION—C

5. From the following balances prepare Profit and Loss Account of the bank as on 31-3-2024 :

	Rs.
Interest on current accounts	20,000
Interest on loans	4,00,000
Interest on Fixed Deposits	3,00,000
Interest on Saving Accounts	50,000
Interest on Overdrafts	2,00,000
Interest on borrowing from banks	60,000

	Rs.
Dividend received	1,00,000
Director fee and allowances	25,000
Preliminary expenses	40,000
Auditors fee	10,000
Rent, rates, insurance and lighting	20,000
Bad debts	5,000
Salary and allowances	40,000
Provident fund contribution	10,000
Interest on cash credits	2,00,000
Profit on sale of investment	6,000
Depreciation on furniture	15,000
Stationery and Printing	25,000
Postage and stamps	9,000
Commission, exchange and brokerage	40,000
Discount on bill discounted	3,75,000

Other information :

- (a) Half of the preliminary expenses are to be written off.
- (b) Rebate on bill discounted (31-3-2023) Rs. 14,000 and Rs. 10,000 on 31-3-2024.
- (c) Provide for doubtful debts Rs. 75,000.

6. Explain Slip System of Posting. Give its features. Discuss advantages and disadvantages.

SECTION—D

7. From the following particulars you are required to prepare Fire Revenue Account for the year ending 31-3-2016 :

	Rs.
Claims paid	4,80,000
Claims outstanding as on 1-4-2015	40,000
Claims intimated but not accepted on 31-3-2016	10,000
Claims intimated and accepted but not paid on 31-3-2016	60,000
Premium received	12,00,000
Reinsurance premiums	1,20,000
Commission	2,00,000
Commission and Re-insurance ceded	10,000
Commission and Re-insurance accepted	5,000
Expenses of management	3,05,000

	Rs.
Provision for unexpired risks as on 1-4-2015	4,00,000
Additional provision for unexpired risks as on 1-4-2015	20,000
Bonus in reduction of premiums	12,000

You are required to provide for additional reserve for unexpired risk @ 1% of net premium in addition to the opening balance.

8. Prepare with imaginary figures Revenue Account for the Life Insurance Company.

Exam. Code : 121103
Subject Code : 800134

B.Com. 3rd Sem. (Batch 2023-26) (CBGS) (Old Sylb.)

FINANCIAL MANAGEMENT

Paper-BCO03007T

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. S.K. Ltd. has the capital structure as under:

Particulars	Amount (Rs.)
20,000 Equity Shares of Rs.100 each	20,00,000
6% Pref. Shares of Rs.100 each	5,00,000
8% Debentures of Rs.100 each	15,00,000

The market price of equity share is Rs.200. It is expected that the company will pay a current dividend of 20% which would grow at 7% forever. The tax rate may be assumed to be 50%.

Calculate:

- (a) Weighted Average Cost of Capital on existing capital structure.

- (b) The new weighted cost of capital if the company raises an additional Rs.10 lakh debt by issuing 10% debentures. This would result in increasing the dividend rate to 30% and leave the growth rate unchanged but price of share will fall to Rs.150 per share.
2. Critically evaluate various long-term sources of finance.

SECTION—B

3. Calculate the *operating leverage, financial leverage and combined leverage* from the following data under Situation I and II and Financial Plan A and B:

Installed Capacity	4,000 units
Actual Production and Sales	75% of the capacity
Selling Price	Rs.30 per unit
Variable Cost	Rs.15 per unit
Fixed Cost:	
Situation I	Rs.15,000
Situation II	Rs.20,000

Capital Structure:

Particulars	Financial Plan	
	A (Rs.)	B (Rs.)
Equity	10,000	15,000
Debt (Rate of Interest at 20%)	10,000	5,000
	20,000	20,000

4. Discuss in detail factors determining capital structure decision of the firm.

SECTION—C

5. Shri S.K. Gupta wishes to start a trading business and furnishes the following particulars:

- (i) Estimated annual sales: Rs.10,80,000
- (ii) Estimated fixed expenses: Rs.2,100 p.m; of which depreciation amounted to Rs.500 and estimated variable expenses chargeable to profit and loss account equal to 5% of sales.
- (iii) Expected profit on purchases: 20%
- (iv) Expected stock turnover 5 times.
- (v) The sales and purchases will occur evenly throughout the year.
- (vi) All purchases will be made on one month's credit.
- (vii) Customers will be allowed two-month credit.
- (viii) 25% of sales will be made against cash.

Calculate:

- (a) His estimated profit for the year.
 - (b) His average working capital requirements.
6. (a) Discuss strategies for financing current assets.
- (b) Write a short note on recommendations made by Tandon Committee and Chore Committee.

10+10=20

SECTION—D

7. No project is acceptable unless the yield is 10%. Cash inflows of a certain project along with cash outflows are given below:

Years	Outflows	Inflows
0	1,50,000	—
1	30,000	20,000
2		30,000
3		60,000
4		80,000
5		30,000

The salvage value at the end of 5th year is Rs.40,000.

Calculate:

- (i) NPV
- (ii) IRR
- (iii) Profitability Index.

Also state whether the project is acceptable or not under each of these methods.

8. What are the assumptions which underlie Walter and Gordon Model of Dividend effect? Does dividend policy affect the value of firm under Walter and Gordon Model? Explain.

Exam. Code : 121103
Subject Code : 502056

Bachelor of Commerce (Hons.) 3rd Semester
(Batch 2024-28) (CBGS)
BCO03007T : FUNCTIONAL MANAGEMENT

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. What do you understand by the term management? Discuss the key functional areas of management.
2. Write a detailed note on the social responsibility of management and ethics.

SECTION—B

3. Define the term 'recruitment'. Discuss the various steps involved in the process of recruitment.
4. What is training? Discuss the various methods of training adopted in the organizations.

SECTION—C

5. Define the concept of marketing management. Discuss the various functions of marketing management.
6. What is marketing research? What is the role of advertising and salesmanship in marketing research? Discuss in detail.

SECTION—D

7. Define strategic management. Discuss the process and role of CEO (Chief Executive Officer) in strategic management.
8. What is production planning and control? Discuss the steps involved in the production planning and control process. How do they work together to optimize manufacturing operations?